

Begyndelser

Forårstanker om nativitet og barndommens betydning

april 2023

Det spirende forår sætter nye tanker i gang. I år krydser de for mig frem og tilbage mellem flere fagområder og bygger en bro imellem dem. I de sidste 8 år har vægten i mit arbejdsliv ligget i det terapeutiske felt. Jeg har talt med rigtig mange mennesker om de svære ting i livet, om fastlåste problemer, om sorg, angst, traumer og følelser af utilstrækkelighed. Talt om, hvad man kan tænke om det, og hvad man kan stille op med det. Det er samtaler, der handler om at finde nye forståelser, nye perspektiver og dermed nye begyndelser.

Det modellerende terapeutiske rum

Når vi sidder fast, har vi brug for en ny begyndelse, en ny ansats, måske et andet 'take' på tingene. Med talemåder som at 'slå en streg i sandet' eller 'starte på en frisk' kan vi forestille os, at vi med de rette 'redskaber' og et kompetent medmenneske at tale med, kan gribe fat om problemet, om det uønskede, og dermed ændre eller fjerne det. Så enkelt er det sjældent. Det terapeutiske rum er et langsomt rum. Det er det enkelte menneskes langstrakte samtale med – og modellering af – sig selv og sit livsgrundlag, som over tid kan sætte bevægelser i gang, der kan blive til nye begyndelser. For et voksent menneske kræver det både vedholdenhed og dedikation at skabe forandringer mod et mere foretrukket liv. Dét, som én gang er 'skåret ind i vores krop og sjæl', som kropsfænomenologen Merleau-Ponty udtrykte det, lader sig kun modvilligt – og måske kun delvist – forandre. Billedligt talt er vi lidt oppe mod vinden, når vi på denne måde griber ind i og i en vis forstand bagfra forsøger at modellere med den livsbane, som én gang er stukket ud og allerede er godt i gang med at udfolde sig.

De sidste 8 år har for mig været en bekræftelse af en grundlæggende antagelse, som vel har været med mig, lige siden jeg begyndte at tænke selv, men som nu har et andet erfaringsgrundlag at stå på: For et menneskes mulighed for livsudfoldelse er barndommen og familien af kolossal betydning! Det er på ingen måder en ny tanke og vel nærmest, hvad vi betegner som velkendt viden. Men tager vi den til efterretning? Handler vi efter den – som samfund, som familier og som enkeltmennesker?

Engang blev vi født

Barndommen er en begyndelse. Den er *begyndelsen* over dem alle, som 'skærer mønstrene ud' for vores kommende liv. Når de én gang er sat, kan de nok modelleres med, men ikke gøres om. Til gengæld 'varer en god barndom hele livet', som vi kaldte det i et dagtilbud, jeg tidligere var leder af. For alt det gode, der sker i den livsperiode, trækker vi på og næres vi af resten af livet.

I mit arbejdsliv er vægten nu skubbet lidt over mod det pædagogiske felt. Jeg er igen blevet leder af et stort dagtilbud, og hvad tænker jeg så om den bevægelse, om denne 'nye begyndelse' og det, den kaster af sig? Hvad tænker jeg fx om 'en god barndom' og hvad det 'gode' består af?

Tina Lauritsen Forlag

Lollandsgade 31, st. 8000 Aarhus C 50 50 48 16

www.tinalauritsen.dk
mail@tinalauritsen.dk

Jeg må gå omvejen ad filosofen Hannah Arendt, som er én af mine store forbilleder. Hun formåede – blandt meget andet – at løfte *begyndelsen* til et filosofisk princip. Modsat en række andre filosoffer, som har døden som afsæt og omdrejningspunkt – memento mori, 'husk, at du skal dø' – insisterede Arendt på *fødtheden*. Dette, at vi er født, at fødslen findes og sker igen og igen, som et menneskeligt grundvilkår og et livsprincip, der skaber håb og handlekraft. *Nativitet*, kaldte hun det, og fordi nativiteten findes, kan vi handle. Vi er selv en begyndelse, og vi kan sætte nye begyndelser ind i verden. Gennem vores handlinger kan vi skabe noget, som ikke var der før. Her tænkte hun ikke på alt det, vi gør for livets opretholdelse, og som hun kalder *arbejde*. Hun tænkte heller ikke på den aktivitet, hvor vi skaber genstande, redskaber, bygninger osv. med vores hænder, som hun kalder *fremstilling*, og som modsat *arbejde* rækker ind i fremtiden og ofte overlever os selv. Arbejde og fremstilling har hver deres egne logikker og gyldighed, men *handling* er noget andet. Og det er den, fordi den er fri. Fordi den skaber nye begyndelser. Og i Arendts forståelse finder dette sted i de menneskelige fællesskaber: Samfundsliv, kulturliv, politik, sociale rum. Vi har brug for andre menneskers tilstedeværelse for at sætte noget nyt ind i verden, skabe nye begyndelser.

Friheden skabes forfra

I Arendt'sk forstand er barndommen en slags nativitets grundform. Den, der for det enkelte menneske danner afsættet for alle de kommende mulige begyndelser. Det er her, grundstenen til frie handlinger skal lægges. Og heri ligger det også, at barndommen har så kolossal stor betydning for et menneskes mulige livsudfoldelse. Det er friheden og evnen til at handle ind i sin verden, der er på spil.

Så set gennem Arendts linse og med kig til både pædagogisk og psykologisk viden om forudsætningerne for børns trivsel, kan det undre, at vi som samfund og som kultur ikke placerer børns daglige liv og trivsel i midten af vores fælles opmærksomhed. Snarere har vi udviklet 'børneparkeringer' i kanten af vores fælles bevidsthed, hvor børnene holder til – i store grupper og ofte under pressede vilkår – mens de voksne gør deres vigtige ting.

Egentlig er det ikke så meget, der skal til. Eller, det er få enkle, men vigtige ting, der skal til: For i fred og ro at kunne udvikle sit eget solide fundament at stå på har det lille barn brug for en omverden, der holder det. Det har brug for at være i en kendt verden, der er tryk og forudsigelig gennem stabile tilknytningspersoner, alderssvarende stimuli og masser af uforbeholden kærlighed. En verden, man tør træde ind i, tør afprøve det at være et menneske i, og som man efterhånden tør gøre sit eget fodaftryk gældende i.

I Hannah Arendts ånd må vi sige, at vi *kan* skabe nye begyndelser. Der er altid håb; der er altid sprækker, hvor farverne slipper igennem og åbninger kan vise sig. Det er aldrig for sent at genbesøge *fødtheden* og sætte nye handlinger ind i verden. Men det allerbedste, vi kan gøre, er at pleje og værne om 'den store begyndelse' i hvert enkelt lille menneskes liv, så det kan udfolde sig frit og forfra på smukkeste vis.

Tina Lauritsen Forlag

Lollandsgade 31, st. 8000 Aarhus C 50 50 48 16

www.tinalauritsen.dk
mail@tinalauritsen.dk